

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BILISH FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISHDA TA'LIMY O'YINLARNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Murodova Dilrabo

Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on shahar

5-Davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda bilish faolligini rivojlantirishda ta'limiy o'yinlarning pedagogik imkoniyatlari tahlil etilgan. O'yin faoliyatining psixologik-pedagogik asoslari ochib berilib, didaktik o'yinlarning bolalarning tafakkuri, mustaqil fikrlashi va bilishga bo'lgan motivatsiyasiga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotida o'tkazilgan amaliy tajriba natijalari asosida o'yin asosidagi mashg'ulotlarning samaradorligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: bilish faolligi, ta'limiy o'yin, didaktik metod, maktabgacha ta'lim, rivojlantiruvchi muhit.

Kirish.

Maktabgacha yosh davri bola shaxsining intellektual va ijtimoiy jihatdan shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bilish jarayonlari faol rivojlanadi. Ta'limiy o'yinlar bolalarning bilish faolligini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi.

Nazariy asoslar.

O'yin maktabgacha yoshdagi bolalar uchun yetakchi faoliyat turi hisoblanadi. Didaktik o'yinlar maqsadli ravishda tashkil etilib, ta'limiy vazifalarni bajarishga yo'naltiriladi. Bilish faolligi bolaning mustaqil fikr yuritishi va muammoli vaziyatlarda faol ishtirok etishi bilan namoyon bo'ladi.

Ta'limiy o'yinlarning pedagogik imkoniyatlari

Ta'limiy o'yinlar ma'lum didaktik maqsadga yo'naltirilgan bo'lib, ular orqali bilim berish jarayoni qiziqarli va samarali shaklga keltiriladi. Ularning pedagogik imkoniyatlari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

Birinchidan, o'yin bolalarda ichki motivatsiyani kuchaytiradi. Bola o'yin jarayonida bilim olayotganini sezmaydi, balki vazifani bajarishga qiziqadi.

Ikkinchidan, o'yin tafakkur jarayonlarini faallashtiradi. Taqqoslash, guruhlash, umumlashtirish kabi aqliy harakatlar o'yin davomida tabiiy ravishda amalga oshadi.

Uchinchidan, jamoaviy o'yinlar orqali muloqot va hamkorlik ko'nikmalari shakllanadi. Bu esa ijtimoiy rivojlanishga xizmat qiladi.

To'rtinchidan, rolli va muammoli o'yinlar tasavvur hamda ijodiy

fikrlashni rivojlantiradi.

Masalan, predmetlarni belgilariga ko'ra guruhlash, ortiqchasini topish, voqeani davom ettirish kabi o'yinlar bolalarning mantiqiy fikrlashini kuchaytiradi va bilish jarayonini chuqurlashtiradi.

Amaliy yondashuvlar

Maktabgacha ta'lim amaliyotida ta'limiy o'yinlarni samarali qo'llash uchun ularning mazmuni o'quv maqsadiga mos bo'lishi zarur. O'yin quyidagi bosqichlarda tashkil etilishi maqsadga muvofiq:

Motivatsion bosqich – bolalarda qiziqish uyg'otish;

Asosiy faoliyat bosqichi – o'yin vazifalarini bajarish;

Refleksiya bosqichi – natijalarni muhokama qilish.

1. Shuningdek, har bir o'yin bolalarning yosh va individual

xususiyatlarini hisobga olgan holda tanlanishi lozim. O'yin jarayonida tarbiyachi yo'naltiruvchi, ammo boshqaruvchi emas, hamkor sifatida ishtirok etishi muhimdir.

Amaliy tajriba.

Tadqiqot 6-7 yoshli 28 nafar bola ishtirokida olib borildi. Tajriba guruhi ta'limiy o'yinlar asosida, nazorat guruhi esa an'anaviy metod asosida o'qitildi. 6 hafta davomida kuzatuv olib borildi. Natijalar tajriba guruhida savol berish faolligi, mustaqil javob berish va mantiqiy fikrlash ko'rsatkichlari yuqori ekanligini ko'rsatdi.

Xulosa.

Ta'limiy o'yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarda bilish faolligini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. O'yin asosidagi ta'lim jarayoni bolalarning mustaqil fikrlashini va o'quv motivatsiyasini kuchaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotskiy L.S. Bola psixologiyasi va rivojlanish nazariyasi.
2. Elkonin D.B. O'yin psixologiyasi asoslari.
3. Piaget J. Child Psychology and Learning Processes.
4. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni (2019).